
CORPORATE ASSET MANAGEMENT AND DIVIDEND

Gordana Stojmenović

Academy of Business Professional Studies Belgrade, Republic of Serbia,
gordana.stojmenovic@bbs.edu.rs

Abstract : An important component of each company is its assets (business, fixed, current), because these parameters practically tell us where the company invested its funds, or how it disposed of them. Therefore, it is of utmost importance to manage the assets of the company from that aspect as well as from the aspect of its distribution through dividend payment. The value of stocks in the financial market may vary depending on the supply and demand on the financial market, especially if the financial market is highly developed and traded on a daily basis. In this case, the market value of the shares of a particular company is the most reliable indicator of the value of the company's assets. The financial management of every company that makes a profit in its business conducts different dividend policies, related to their payment and how they are paid. Dividend policy is important for shareholders, but it is also significant for lenders and other investors. For the shareholders, the value of the shares is significant, because it is an indicator of the quality of their investment, and for creditors and investors because of the basis of it, they can evaluate the financial health of the company and the degree of return on invested assets or possible loss that they want to minimize, or the level that their company can bear. The dividend policy aims to determine how much earnings will be paid to shareholders, ie. what will be the payout indicator, the type of dividend, and whether dividend stability will be maintained. It turns out that companies do not often change the dividend amount or the dividend policy in practice. If there is a rise in earnings, companies virtually do not expect the total increase in earnings to be of a lasting nature, first they want to determine if it is only a current indicator or whether it will become the rule over a longer period. Therefore, financial managers keep in mind long-term earnings forecasts and prefer a long-term dividend payout target. Nowadays stable dividends mean not an equal amount of dividends, but dividends that grow at a reasonable and predictable rate. If it is accepted that investors prefer dividend stability, it would mean that for such an enterprise there will be a minimum cost of equity and maximum stock prices. That is why one of the basic decisions made by financial management is the decision to manage the acquired assets of the company, which is the aim of this paper. The conduct of research in the paper used existing practical and theoretical knowledge in this field as well as the usual methodology of scientific research, which resulted in the conclusion about the importance of making an adequate financial management decision regarding the management of company assets.

Keywords: Company, assets, management, dividend

UPRAVLJANJE IMOVINOM PREDUZEĆA I DIVIDENDA

Gordana Stojmenović

Akademija poslovnih strukovnih studija Beograd, Republika Srbija, gordana.stojmenovic@bbs.edu.rs

Rezime: Bitnu komponentu svake kompanije čini njena imovina (poslovna, fiksna, obrtna) jer nam ti parametri praktično govore o tome gde je kompanija ulagala svoja novčana sredstva, odnosno kako je raspolagala njima. Samim tim, od izuzetne važnosti je upravljanje imovinom kompanije kako sa tog aspekta tako i sa aspekta njene raspodele kroz isplatu dividende koje predstavljaju prinos na akciju. Vrednost akcija na finansijskom tržištu može varirati u zavisnosti od ponude i tražnje na njemu, naročito ukoliko je veoma razvijeno finansijsko tržište, i trgovina njima se odvija svakodnevno. U tom slučaju tržišna vrednost akcija određene kompanije je najverodostojniji pokazatelj vrednosti imovine kompanije. Finansijski menadžment svake kompanije koja ostvaruje dobitak u svom poslovanju vodi različite politike dividendi, vezane za njihovo isplaćivanje i način njihovog isplaćivanja. Politika dividendi je od značaja za akcionare, ali je značajna i za kreditore i druge investitore. Za akcionare je značajna vrednost akcija, jer je pokazatelj kvaliteta njihove investicije, a za kreditore i investitore jer na osnovu nje mogu da ocenjuju i finansijsko zdravlje kompanije i stepen povraćaja uložениh sredstava, odnosno mogućeg gubitka koji oni žele da svedu na minimum, i koji njihova kompanija može da podnese. Politika dividendi ima za cilj da utvrditi koliko će se zarade isplaćivati akcionarima, tj. kakav će biti pokazatelj isplate, vrsta dividendi, i održivost stabilnosti dividendi. Pokazuje se da kompanije u praksi ne menjaju često iznos dividendi, ni politiku dividendi. Ukoliko dođe do porasta zarada, kompanije praktično ne očekuju da će ukupni porast zarada biti trajnog karaktera, prvo žele da utvrde da li je to samo trenutni pokazatelj ili će on postati pravilo u dužem vremenskom periodu. Zbog toga finansijski menadžeri imaju u vidu prognoze zarada na dugi rok i preferiraju dugoročni ciljni pokazatelj isplate

dividendi. U današnje vrijeme stabilne dividende znače ne jednak iznos dividendi, nego dividende koje rastu po razumnoj i predvidljivoj stopi. Ako se prihvati da investitori preferiraju stabilnost dividendi to bi značilo da će za takvo preduzeće biti minimalni troškovi sopstvenog kapitala i maksimalna cene deonica. Upravo zbog toga jednu od osnovnih odluka koju donosi finansijski menadžment jeste odluka o upravljanju stečenom imovinom preduzeća, što i jeste cilj prikaza ovog rada. Vršanjem istraživanja u radu korišćena su postojeća praktična i teorijska saznanja u ovoj oblasti kao i uobičajna metodologija naučnog istraživanja, što je rezultiralo zaključkom o značaju donošenja adekvatne odluke finansijskog menadžmenta po pitanju upravljanja imovinom kompanije.

Ključne reči: Preduzeće, imovina, upravljanje, dividenda

1. UVOD

Korporacije tokom svog poslovanja stvarajući dobit u razvojnom smislu formiraju i svoju poslovnu, fiksnu i obrtnu imovinu. Jasno je da svaka korporacija nastoji da ostvari svoj osnovni cilj u vidu stvaranja dobiti iz poslovanja jer time konstantno uvećava svoju imovinu i vrednost svoje kompanije. Ukoliko je kompanija akcionarsko društvo vrednost njene imovine se na najbolji način vrednuje izlaskom njenih akcija na finansijsko tržište. Pored toga u akcionarskom društvu dividende kao prinos na postojeće akcije kompanije predstavljaju istovremeno i raspodelu korporacijske imovine akcionarima na temelju procentualnog udela akcionara u vlasnistvu kompanije. Finansijski menadžment kompanije donosi, između ostalih, i odluku o upravljanju imovinom kompanije pa samim tim vodi određenu politiku vezanu za isplatu dividendi akcionarima kojom na neki način miri različite interese prisutne kod akcionara, menadžmenta pa i samih zaposlenih u kompaniji. Politika dividendi ima za cilj da utvrdi koji će se procenat prinosa isplaćivati akcionarima, tj. da li će se one uopšte isplaćivati i hoće li se održavati njihova stabilnost. Da bi razumeli politiku dividendi moramo znati da navedena zainteresovana lica, vođena pre svega svojim jednostranim interesima, ovaj pojam ne tumače na najbolji način. Odluka kompanije o politici dividendi se često meša sa drugim finansijskim i investicionim odlukama. Neke kompanije plaćaju niske dividende, jer se ne brinu za budućnosti firme i žele da zadržani prihod ulože u njen dalji razvoj. U ovom slučaju dividenda je sporedni proizvod kapitalne budžetne odluke firme. Moramo razdvojiti politiku dividendi od drugih problema finansijskog menadžmenta. Isplate dividendi smanjuju sopstveni kapital, ali i gotovinu neophodnu za investiranje, čime one mogu direktno uticati i na investicione odluke. Politika dividendi se može defnisati i kao razmena između zadržanih prihoda na jednoj strani i placanje dividendi i emitovanja novih akcija na drugoj. Glavni cilj politike dividende je pronalaženje odgovarajuće vrednosti za isplatu dividendi i za povećanje zadržane dobiti, odnosno alokacije profita između njih. Cilj ovog rada „Upravljanje imovinom preduzeća i dividenda“ jeste da pruži informacije i saznanja u oblasti politike dividendi na sve turbulentnijem tržištu i sve složenijem okruženju u kojima kompanije posluju.

1. Analiza imovinskog položaja preduzeća

Imovinski položaj preduzeća čini aktiva. Analiza imovinskog položaja obuhvata:

- analizu poslovne imovine (struktura poslovne aktive i struktura operativne aktive)
- analizu fiksne imovine (struktura fiksne imovine, dotrajalost fiksne imovine, tehnička opremljenost i iskorišćenje kapaciteta)
- analizu obrtne imovine (struktura obrtne imovine i brzina obrtanja)
- analizu obrta poslovne imovine i roka povraćaja sredstava.

1.1. Analiza poslovne imovine

Pri analizi strukture poslovne aktive, poslovna aktiva se razdvaja na: neuplaćeni upisani kapital, investirani kapital (odnosi se na investicione nekretnine i dugoročne finansijske plasmane), operativna imovina (odnosi se na fiksnu imovinu i obrtnu imovinu) i gubitak iznad visine kapitala. Operativnu imovinu čine: fiksna imovina (nematerijalna ulaganja i osnovna sredstva) i obrtna imovina uključujući i obrtnu imovinu i aktivna vremenska razgraničenja kao buduće troškove i/ili buduća potraživanja od kupaca.

1.2. Analiza fiksne imovine

Analiza fiksne imovine obuhvata analizu strukture fiksne imovine, analizu dotrajalosti fiksne imovine, analizu iskorišćenje kapaciteta i analizu efikasnost korišćenja fiksne imovine. Struktura fiksne imovine utvrđuje se na osnovu nabavne i sadašnje vrednosti nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava. Odnosi se na delatnost preduzeća. Dotrajalost (istrošenost) fiksne imovine često se naziva i tehnička sposobnost osnovnih sredstava. Izračunava se za svaku vrstu osnovnih sredstava, osim, naravno, za zemljište. Iskorišćenje kapaciteta meri se stepenom iskorišćenja kapaciteta. Potrebno je prvo izdvojiti ona sredstva za koje se može meriti stepen iskorišćenja kapaciteta, a potom ih grupisati prema učinku s kojim se meri stepen iskorišćenja kapaciteta. Posledica neiskorišćenja kapaciteta manifestuje se na povećanje cene koštanja gotovog proizvoda pod uticajem fiksnih troškova, a preko toga i na smanjenje finansijskog rezultata. Tehnička opremljenost meri se odnosom korišćene opreme i prosečnim brojem zaposlenih radnika.

1.3. Analiza obrtne imovine

Obrtna sredstava javljaju se u novčanom obliku gde predstavlja početni i završni oblik obrtnih sredstava, naturalnom obliku kao što je materijal, nedovršena proizvodnja i gotovi proizvodi i prelaznom obliku kao vrednost potraživanja. Obrtna imovina se grupiše prema brzini transformacije pojedinih oblika obrtne imovine u gotovinu.

Aktivna vremenska razgraničenja uključuju se u analizu strukture obrtne imovine zato što su na njima iskazani ili unapred plaćeni troškovi i obračunati nefakturisani prihodi.

2. RASPODELA DOBITI

Na dan usvajanja finansijskih izveštaja, uobičajeno je da se donosi odluka o raspodeli dobiti ili o pokriću gubitka. U skladu sa Zakonom o porezu na dobit privrednih društva sva privredna društva su obveznici poreza na dobit. Ukoliko se u toku godine isplaćivala međuidivenda, ta međuidivenda umanjuje dobit. Ako su vlasnici privrednog društva umanjili imovinu za svoje lične potrebe, na taj način su umanjili i dobit. Nakon plaćanja poreza na dobit i navedenih korekcija dobiti, dobit koja ostaje je neto dobit privrednog društva. Neto dobit je predmet raspodele dobiti. Odluku o raspodeli dobiti ili pokrivanju gubitka donosi skupština privrednog društva nakon što usvoji finansijski izveštaj za prethodnu godinu. Osim za akcionarska društva, Zakonom nije obavezna raspodela dobiti. Zakon propisuje mogućnost i uslove podizanja dobiti u toku tekuće godine.

2.1. Raspodela dobiti u ortačkom društvu

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima raspodela dobiti i pokrivanje gubitaka vrši se na jednake delove, osim ako ugovorom nije drugačije dogovoreno. Ugovorom o osnivanju ortaci mogu da definišu kako će se vršiti raspodela dobiti i pokrivanje gubitaka, i koji deo raspodele dobiti će uvećavati ulog, a koliki deo će podizati. Takođe, prema Zakonu o privrednim društvima ortak ima pravo na nadoknadu svih troškova koje je imao u vezi sa poslovanjem ortačkog društva, a koji su s obzirom na okolnosti slučaja bili neophodni. Navedena odredba odgovara ukoliko ortaci nisu obveznici poreza na dobit, već učestvuju kao fizička lica i podnose poresku prijavu za porez na dohodak građana. Zakonom nije određeno da ortačka društva moraju da vrše raspodelu dobiti i uvećanje uloga od raspodele dobiti.

2.2. Raspodela dobiti u komanditnom društvu

Raspodela dobiti u komanditnom društvu se vrši prema procentu uloga članova društva, osim ukoliko ugovorom o osnivanju nisu drugačije dogovorili.

2.3. Raspodela dobiti u društvu s ograničenom odgovornošću

Odluku o raspodeli dobiti donosi Skupština društva nakon usvajanja finansijskih izveštaja za prethodnu godinu. Dividenda se isplaćuje na osnovu donete odluke koliki deo dobiti je raspodeljen za dividendu, a koji deo za povećanje kapitala društva.

2.4. Raspodela dobiti i isplata dividende u akcionarskom društvu

Dividende predstavljaju prinos ili dobitak po osnovu akcijskog udela u preduzeću, koji mogu steći svi akcionari proporcionalno njihovom učešću u vlasništvu. Dividenda je, dakle, kategorija koja se izvodi iz vlasništva i kojom se uspostavlja neposredna veza između vlasništva i ostvarenog profita akcionarskog društva, sredstvo za realizaciju pravne obaveze akcionarskog društva. Sprovođenje određene politike dividendi za akcionarsko društvo predstavlja svesno vršenje uticaja na visinu i oblik dividendi sa ciljem postizanja što povoljnije ravnoteže suprotnih interesa akcionara i menadžmenta društva. Glavni izazov za nosioce politike dividende predstavlja pronalaženje balansa između tekućih dividendi i budućeg rasta kako bi se postigla maksimalna tržišna vrednost društva. Važnost odluke o dividendi je značajna jer visina dividende utiče na promenu finansijskog položaja i tržišne cene akcija. Sa isplatom dividende smanjuje se neraspoređeni dobitak, što izaziva i smanjenje ukupnog sopstvenog kapitala. Zbog toga visina dividende koja se namerava isplatiti akcionarima ne bi smela biti više od slobodnog kapitala, koji predstavlja pozitivnu razliku između trajnog i dugoročnog kapitala, s jedne, i dugoročne imovine, s druge strane. Ako je slobodan kapital niži od neraspoređenog dobitka akcionarsko društvo može isplatiti dividendu do visine neraspoređenog dobitka, ali ne u gotovu već u vidu dividendnih akcija. Ovo znači da se dividenda konvertuje u akcije, tzv. dividendne akcije, čime se menja samo struktura kapitala bez smanjenja kapitala, tako da se ne ruši dugoročna finansijska ravnoteža. Visina dividende po akciji bitno utiče na tržišnu cenu akcija što znači da viša dividenda po akciji znači i veću tržišnu vrednost akcije i obrnuto. Interes akcionara je da tržišna cena akcija bude što viša, jer ako akcionar prodaje svoje akcije, što je tržišna cena akcije viša, ostvaruje veći dobitak od prodaje akcija (razlika između tržišne i nominalne vrednosti akcije). Ukoliko akcionarsko društvo namerava da otkupi deo sopstvenih akcija, njegov je interes da tržišna cena akcija bude što niža. Razlog tome može biti sledeći:

- Ako se otkupljene sopstvene akcije ponovo prodaju, što je otkupna cena akcija niža, veća je verovatnoća da se one neće prodati po nižoj ceni od otkupne cene, što znači neće se ostvariti gubici od prodaje otkupljenih sopstvenih akcija, a ako se prodaju po višoj ceni od otkupne cene, ostvariće se dobiti od prodaje otkupljenih sopstvenih akcija;

- Ako se otkupljene sopstvene akcije poništavaju, što se događa kada akcionarsko društvo u dogledno vreme nema potrebe za kapitalom u visini vrednosti otkupljenih sopstvenih akcija, akcijski kapital se smanjuje za iznos nominalne vrednosti otkupljenih i poništenih sopstvenih akcija, a emisiona premija se smanjuje za iznos razlike između otkupljenih vrednosti sopstvenih akcija i njihove nominalne vrednosti otkupljenih i poništenih sopstvenih akcija, a emisiona premija se smanjuje za iznos razlike između otkupljene vrednosti sopstvenih akcija i njihove nominalne vrednosti. Ova razlika će, utoliko biti niža što je otkupna cena sopstvenih akcija bliža njihovoj nominalnoj vrednosti, a time će biti i manje smanjenje emisione premije u momentu poništenja otkupljenih sopstvenih akcija.

Saglasno navedenom, u oblasti odlučivanja o visini dividende akcionarsko društvo će se ponašati na sledeći način: ukoliko finansijska stabilnost ne dozvoljava isplatu dividende u gotovu, neće se vršiti isplata u novcu, dividenda će se isplatiti u obliku dividendnih akcija; ukoliko preduzeće želi da emituje novu seriju akcija, akcionarsko društvo će težiti da dividenda bude što viša kako bi i tržišna cena akcija bila što viša; ukoliko preduzeće namerava da u bliskoj budućnosti otkupi deo sopstvenih akcija, akcionarsko društvo će: ili težiti da dividenda bude što niža kako bi tržišna cena akcija pri otkupu bila niža, ili će otkupiti deo sopstvenih akcija pre isplate dividende u gotovu, jer je tada njihova tržišna cena niža. Kao ključne razloge za vrednovanje i fokusiranje na stabilnost isplate dividende možemo navesti sledeće činjenice kao što su: izbegavanje negativnih efekata koji su posledica snižavanja dividendi, stabilnost koja nudi sigurnost ulagačima, manji rizik i stabilno povećanje vrednosti akcija i obezbeđuje pouzdane informacije o dugoročnoj zarađivačkoj sposobnosti preduzeća, obezbeđuje siguran i stabilan prinos na akcije i predstavlja dobar znak da je preduzeće zdravo. Politika fluktuirajućih dividendi je prihvatljiva za akcionarska društva koja se ne kotiraju na berzi i čija se odstupanja u dobitku mogu predvideti. Osnovni nedostatak sprovođenja politike fluktuirajućih dividendi predstavlja refleksija na nesigurnost zadržavanja adekvatne cene akcija koje kompanija ima na tržištu. Istraživanja su pokazala da uspešna akcionarska društva imaju dugoročne planove distribucije dividendi, na osnovu politike dividendi i stoga finansijski menadžeri treba da odrede politiku dividendi koja bi bila optimalna za njihovo preduzeće. Optimalna politika dividendi podrazumeva pronalaženje balansa između tekućih dividendi i budućeg rasta, takvog da vrednost akcija bude maksimizirana, a ne i predimenzionirana ili podcenjena.

2.4.1. Vrsta politike isplate dividendi koju može sprovesti akcionarsko društvo

Moguće vrste politika isplata dividendi koje akcionarska društva sprovode:

- Politika kontinuirane dividende koja je nezavisna od rezultata poslovanja (najviše odgovara investitorima);
- Politika rastuće dividende - emitent (osoba koja izdaje ili pušta u opticaj hartije od vrednosti) u početku ide sa nižom vrednošću dividende da bi se ona vremenom povećavala. Stalno povećanje dividende npr. za 5%. Emitenti računaju na očekivanja investitora i povećanje tržišne vrednosti akcija;
- Politika opadajuće dividende se primenjuje kada se u početku investitori žele animirati, odnosno stimulisati, ali vremenom iznos dividende pada;
- Politika dividendi srazmerno rezultatima poslovanja pri kojoj se iznos dividende kreće srazmerno ostvarenom dobiti. Ukoliko zarada opada dividenda se može isplatiti iz ranije zadržane dobiti.
- Politika dividendi gde Skupština akcionara donosi konačnu odluku da li će isplaćivati dividendu i u kom iznosu na predlog uprave kompanije, što je i najčešće primenjiva politika dividendi.

Bilo koju politiku dividende da preduzeće usvoji, ono svakako ne može ni u jednom slučaju smanjiti osnovni kapital na račun isplate dividende, dakle mora voditi računa o održavanju kapitala i solventnosti. Kada se govori o politici dividendi potrebno je spomenuti i plan reinvestiranja dividendi koji omogućava postojećim akcionarima preduzeća automatska reinvestiranja dividendi u akcije tog poduzeća. Sa stanovišta preduzeća, prednosti plana reinvestiranja dividendi ogledaju se u povećanju stepena zadržavanja zarada bez smanjivanja distribucije dividendi i povećanju lojalnosti akcionara prema poduzeću, a nedostaci u troškovima njegova provođenja. Temeljne su prednosti za investitore niže ili nikakve naknade za kupovinu dodatnih akcija i mogućnost njihove kupovine, a nedostatak obaveza plaćanja poreza na dividende.

2.4.2. Način isplate dividende kao sastavni deo sprovođenja politike dividendi

Dividenda kao zarada akcionara može biti isplaćena u gotovini i u vidu negotovinske dividende što predstavlja sastavni deo sprovođenja politike dividendi. Negotovinske dividende mogu biti isplaćene na sledeći način:

- U vidu akcija iz nove emisije akcija iz dobiti kompanije (Stock dividends)
- Deljenjem (usitnjavanjem) vrednosti akcija (Stock splits)
- Ukрупnjavanjem vrednosti akcija (Reversesplits)
- Otkupom akcija (Repurchases stock)

Kompanija može sprovesti dokapitalizaciju emitovanjem akcija iz dobiti (ukupne ili dela dobiti) i izvršiti raspodelu emitovanih akcija, postojećim akcionarima srazmerno njihovom procentualnom učešću u kapitalu kompanije.

Deljenje (usitnjavanje) akcija predstavlja povećanje broja emitovanih akcija uz istovremeno smanjenje njihove nominalne vrednosti. Akcionarsko društvo time izvršava zamenu akcija tako što daje akcionarima više akcija uz proporcionalno smanjenje njihove nominalne vrednosti. Ukupnjavanje akcija predstavlja smanjenje broja emitovanih akcija uz istovremeno povećanje njihove nominalne vrednosti. Akcionarsko društvo time izvršava zamenu akcija tako što daje akcionarima manje akcija uz proporcionalno povećanje njihove nominalne vrednosti. Efekti podele dividende u vidu akcija i podele vrednosti akcija ogledaju se u sledećem: u proseku cena akcija se povećavaju ubzo posle objavljivanja podele akcija ili dividendi u vidu akcija; povećanje cena je pre rezultat činjenice da investitori vide ove procene kao signale za veću buduću zaradu i dividende nego što je ona posledica podele akcija u vidu dividendi i deljenja akcija; ukoliko ne dođe do očekivanog povećanja zarada i dividendi onda cena akcija padaju i vraćaju se na raniji otkup akcija - gde otkup akcija predstavlja operaciju kupovine sopstvenih akcija od strane akcionarskog društva u cilju redukcije sopstvenog kapitala kako bi se u budućnosti smanjila dividenda plaćanja. Razloge za isplatu dividendi u vidu otkupa akcija kompanija vidi u: konverziji prinosa investitora u manje oporezive kapitalne dobitke; mogućnosti dostizanja željene strukture kapitala; mogućnosti dostizanja željene strukture akcionara; manjem broju akcija u posedu investitora i sl. Bilo kakvu politiku dividendi sprovela kompanija i na bilo koji od navedenih načina vršila isplatu dividendi, sa sigurnošću možemo reći da kompanija koja povećava dividendu ili najavi isplatu dividende ili isplaćuje dividendu svake godine šalje pozitivne signale investitorima što dovodi do privlačenja novih investitora i do rasta cena akcija (to je logičan sled događaja za investitore koji nisu skloni velikom rizikovanju i koji žele sigurne prinose). Kompanija koja ne isplaćuje dividendu svake godine, signalizira nesigurnost za investiranje što dovodi do smanjenja atraktivnosti njenih akcija i pada njihovih cena. Kada se govori o politici dividendi potrebno je spomenuti i plan reinvestiranja dividendi koji omogućava postojećim akcionarima preduzeća automatsko reinvestiranje dividendi u akcije tog poduzeća. Sa stanovišta preduzeća, prednosti plana reinvestiranja dividendi ogledaju se u povećanju stepena zadržavanja zarada bez smanjivanja distribucije dividendi i povećanju lojalnosti akcionara prema poduzeću, a nedostaci u troškovima njegova provođenja. Temeljne su prednosti za investitore niže ili nikakve naknade za kupovinu dodatnih akcija i mogućnost njihove kupovine, a nedostatak obaveza plaćanja poreza na dividende.

Kompanija Apple je jedan od najvećih lidera u industriji mobilnih telefona sa najpoznatijim brendom telefona Iphone. Apple posluje i u drugim povezanim oblastima koje se tiču proizvodnje ostalih kućnih uređaja poput televizora, procesora i ostalih komponenti. Apple takođe posluje i u domenu softvera poput IOS operativnog sistema, AR, VR i ostalih tehnologija. Apple je velika kompanija koja ostvaruje stabilne prihode i jedna je od kompanija koja isplaćuje najveće dividende.

Kretanje cena akcija kompanije Apple Inc. od listiranja na berzi (USD)

Izvor: Google finance

Sa druge strane kompanija Tesla je inovativna kompanija koja je napravila revoluciju u domenu automobilske industrije po pitanju proizvodnje električnih automobila i automobila sa režimom autonomne vožnje. Kompanija je osnovana 2003. godine, a listirana je na berzi 2010. godine. Tesla je brzorastuća kompanija koja mora da ulaže velika sredstva u izgradnju fabrika i podizanja kapaciteta proizvodnje za šta su potrebni veliki izvori finansiranja. To je i glavni razlog Teslinog listiranja na berzi. Na sajtu kompanije jasno je istaknuto da kompanija ne isplaćuje dividende zato što su potrebna sredstva za finansiranje budućih projekata.

Kretanje cena akcija kompanije Tesla Inc. od listiranja na berzi (USD)

Izvor: Google finance

Obe kompanije se veoma razlikuju prema stepenu njihovog razvoja i održivosti poslovanja. Apple kao lider u svojoj industriji ostvaruje stabilne prihode i isplaćuje visoke dividende, dok je Tesla kompanija koja tek treba da poveća svoje tržišno učešće, stekne bazu kupaca, kreira kapacitete i ostvari profit. Zbog toga Tesla ne isplaćuje dividende, dok Apple isplaćuje jedne od najvećih dividendi trenutno na tržištu. Ipak može se uočiti da cene akcija obe kompanije rastu tokom vremena što znači da su obe kompanije atraktivne za ulaganje. Ključ je u tome što kompanije koje ne isplaćuju dividende, reinvestiraju ustvari.

3. ZAKLJUČAK

Kako vrednost akcija na tržištu varira zavisno od ponude i tražnje, ali i od drugih neekonomskih faktora, tako i kompanije vode različite politike dividendi. Politika dividendi je od značaja za akcionare, ali je značajna i za kreditore i druge investitore. Za akcionare je značajna, jer je ona pokazatelj kvaliteta njihove investicije, a za kreditore i investitore jer je na bazi nje mogu da ocenjuju bonitet kompanije. Dividende predstavljaju raspodelu korporacijske imovine akcionarima na temelju procentualnog udela u vlasnistvu. Politika dividendi se može definisati i kao razmena između zadržanih prihoda na jednoj strani i plaćanje dividendi i emitovanja novih akcija na drugoj. Svakako, ona ima za cilj da utvrdi koji će se procenat prinosa isplaćivati akcionarima, tj. da li će se one uopšte isplaćivati i hoće li se održavati njihova stabilnost. Odluka kompanije o politici dividendi se često meša sa drugim finansijskim i investicionim odlukama. Neke kompanije plaćaju niske dividende, jer se ne brinu za budućnosti firme i žele da zadržani prihod ulože u njen dalji razvoj. U ovom slučaju dividenda je sporedni proizvod kapitalne budžetne odluke firme. Isplate dividendi smanjuju sopstveni kapital, ali i gotovinu neophodnu za investiranje, čime one mogu direktno uticati i na investicione odluke. Glavni cilj politike dividende je pronalaženje odgovarajućeg, u alociranju profita za isplatu dividendi i za povećanje zadržane dobiti. Politika dividendi ima za cilj da utvrdi koliko će se zarade isplaćivati akcionarima, tj. kakav će biti pokazatelj isplate, vrsta dividendi, i hoće li se održavati stabilnost dividendi. Pokazuje se da preduzeća u praksi ne menjaju često iznos dividendi, ni politiku dividendi. Kada dođe do rasta zarada, ne očekuju da će ukupni porast zarada (stopa rasta) biti trajnog karaktera. Smatra se, naime, da su važnije promene nego visina dividendi, te da su posebno nepoželjna sniženja dividendi. Zbog toga menadžeri imaju u vidu prognoze zarada na duži rok i preferiraju dugoročni ciljni pokazatelj isplate dividendi. Na dan usvajanja finansijskih izveštaja, uobičajeno je da se donosi odluka o raspodeli dobiti ili o pokriću gubitka. Zakon propisuje mogućnost i uslove podizanja dobiti u toku tekuće godine. Ukoliko se u toku godine isplaćivala međudividenda, ta međudividenda umanjuje dobit. Ako su vlasnici privrednog društva umanjili imovinu za svoje lične potrebe, na taj način su umanjili i dobit. Odluku o raspodeli dobiti (kao i pokrivanju gubitka), na predlog finansijskog menadžmenta i uprave akcionarskog društva donosi Skupština akcionarskog društva nakon što usvoji finansijski izveštaj za prethodnu godinu. Jako je bitno za dalji razvoj kompanije, pa i njen opstanak, da finansijski menadžment predloži takvu odluku o raspodeli imovine kroz dividendu koja neće ugroziti kompaniju, koja će je učiniti je perspektivnom u daljem razvoju i ostvarivanju prinosa, koja će da stimuliše kupovinu akcija kompanije od strane različitih investitora (učini ih atraktivnih za ulaganje) i koja će povećati vrednost imovine kompanije.

LITERATURA

- Besley, S. (2015). "Poslovne finansije", Fakultet organizacionih nauka, Beograd
- George E. Ruth (2006). „Analiziranje finansijskih izveštaja“, American brokers association, NY
- Gligorić, Č.Pavlović, M. (2019) „Upravljačko računovodstvo“, Akademija poslovnih strukovnih studija Beograd
- Karić, D. (2019). "Poslovne finansije", Akademija poslovnih strukovnih studija, Beograd
- Mrvić, T. Branković N., (2016) "Strategijski finansijski menadžment", BPŠ-VŠSS, Beograd
- Mrvić T. (2019). „Finansijska tržišta i institucije“, Akademija poslovnih strukovnih studija, Beograd
- Rodić, J.Filipović, M. (2012). "Procena vrednosti preduzeća", Beogradska poslovna škola, VŠSS, Beograd
- Rodić, J. (2011). „Analiza finansijskih izveštaja“. BPŠ-VŠSS, Beograd
- www Google finance
- Zakon o privrednim društvima ("Sl. glasnik RS", br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon, 5/2015, 44/2018 i 95/2018)